

De ideale zorgboerderij

met dieren

reportage

Onderzoeker Reina Ferwerda zit aan de keukentafel bij Kees en Bea Blom van zorgboerderij Blommendal. Ze vraagt naar hun ervaringen en knelpunten, maar vooral naar hoe ze de dieren inzetten. Dit soort gesprekken dient als input voor een Programma van Eisen voor de ideale zorgboerderij met dieren.

Dieren hebben een positieve invloed op kinderen met stoornissen in het autistisch spectrum (ASS). Dat is te vinden in de literatuur. Ze passen bij de belevingswereld van dit soort kinderen. Bij een dier durft het kind zich te ontplooiën en overwint het angsten. 'Dieren stellen nu eenmaal geen moeilijke vragen en zijn altijd eerlijk en duidelijk', legt Reina Ferwerda uit.

Ze onderzoekt welke ervaringen biologische en gangbare zorgboeren hebben met deze doelgroep, hoe ze hun dieren inzetten, hun bedrijf inrichten en waar ze tegenaan lopen. Daarvoor gaat ze bij zorgboerderijen langs. Zo ook bij Kees en Bea Blom. Autisme is hun specialisatie, vertellen ze, maar mensen met andere problemen zijn ook welkom. Tweederde van de zorgboerderijen staat open voor ASS-kinderen en jongeren. Dit heeft volgens Ferwerda sterk te maken met de financieringsvorm. 'Deze groep heeft vaak een persoonsgebonden budget en daar werken boeren graag mee.'

>> Angsten overwinnen

Bea en Kees zetten de dieren heel bewust in. Bijvoorbeeld om via hen gesprekjes aan te knopen, angsten te overwinnen en klusjes te

doen. Bea vertelt over een vijfjarig jongetje dat aanvankelijk heel bang was voor de grote hond. Nu durft hij de hond te aaien. 'Door telkens de hond mee te nemen als je iets gaat doen, vergeet zo'n jongen op een gegeven moment dat ie er is. Bovendien hoort hij andere kinderen zeggen: Binky is lief. Je moet dus niet pushen, geef kinderen de ruimte.' Ook op andere manieren probeert ze de kinderen aan de dieren te laten wennen, zodat er een band kan ontstaan. Wanneer er een vaarskalfje wordt geboren, mag een deelnemer haar een naam geven. Het is dan hún kalfje. En natuurlijk doen hun cliënten klusjes. Bijzonder vindt Ferwerda dat er bij elk hok een papier met uitleg hangt over hoe het dier verzorgd moet worden. 'Daarmee help je cliënten echt.'

De voorwaarde voor de inzet van dieren is dat ze kindvriendelijk zijn. 'De koeien zijn dat zeker. Onze eigen kinderen liepen er ook altijd tussen.' Ook hebben ze net als veel andere zorgboerderijen kleinere hobbydieren. Soms moeten er dieren weg. 'Onze melkgeit begon te bokken en de schapen zijn te groot en te lomp geworden voor de kinderen. We gaan die inruilen voor dwergschapen.'

>> Zorg met een hart

Zorgboeren zijn erg betrokken en denken niet alleen aan geld verdienen. Ferwerda: 'Er zijn vrijwel altijd niet-betalende cliënten, die anders buiten de maatschappij vallen. Zorgboeren laten dat niet gebeuren. Ze bieden zorg met een hart.' Dat gaat ook op voor familie Blom. 'Je zegt toch niet: je mag niet meer komen omdat je geen geld meer hebt! Dat is toch mensonwaardig?' Grote zorgen maakt de familie zich daarom over de toekomstige financiering van de zorg. Bea: 'Ouders zijn bang dat het persoonsgebonden budget voor hun kind gaat vervallen en dat het dan hier niet meer kan komen. Ik heb al huilende ouders aan de telefoon gehad. We overleggen met onze boekhouder hoe we gezinnen straks kunnen helpen. Hoever kunnen we zakken met de prijs, zodat ouders ons zelf kunnen betalen?'

Ook inhoudelijk bieden Kees en Bea ouders steun. Zo vangen ze een jongen met klassieke autisme op die drie jaar intern in een zorginstelling heeft gewoond en is ontslagen. 'Deze jongen moest naar school, maar niemand bood hem een plek. Zijn moeder wist niet meer waar hij terecht kon. Inmiddels heeft hij zijn trekkerrijbewijs en zijn lasdiploma's gehaald. Zijn eigenwaarde is terug.' Met dit soort acties zijn zorgboeren een nieuwe schakel in de zorgketen.

>> Ontwerptraject

De interviews geven Ferwerda veel inzicht in de functie van zorgboerderijen in de zorgketen maar ook in heel praktische dingen rondom de inrichting van een zorgboerderij en de omgang met de dieren. Bijvoorbeeld welke diersoorten en rassen het meest geschikt zijn, hoe je ze het best kan huisvesten, verzorgen en inzetten en welke hygiëneprotocollen daarbij nodig zijn. Ook probeert ze te achterhalen aan welke eisen dieren moeten voldoen wanneer ze behalve voor productie ingezet worden voor de zorg. De bedoeling is dat al deze gegevens de basis vormen voor het ontwerpen van een ideale zorgboerderij met dieren, die voldoet aan de wensen en eisen van alle partijen: boer, cliënt, ouders, zorginstelling en patiëntenvereniging. Een dergelijk ontwerptraject – dat ook voor andere vormen van duurzame multifunctionele veehouderij toepasbaar is – is er nog niet, maar Ferwerda hoopt hier financiering voor te krijgen, zodat ze snel kan starten. 'Uiteindelijk heeft iedereen er baat bij als zorgboerderijen goed geïntegreerd zijn in de zorgverlening. Behalve dat ze de kwaliteit van leven van cliënten vergroten, kunnen ze bijdragen aan verlaging van de zorgkosten, de toenemende personeelstekorten in de zorg opvangen, het platteland vitaliseren en de relatie boer-burger positief beïnvloeden.'

Landbouw en zorg verbinden

Ondernemers in de zorglandbouw moeten zich handhaven in de twee, voorheen gescheiden, werelden van landbouw en zorg en die onderling verbinden. Elke wereld heeft zijn eigen netwerken en regels (wet- en regelgeving en controlesystemen, normen en waarden, paradigma's en overtuigingen). Het verbinden van landbouw en zorg is een grote uitdaging voor de ondernemer. Ten eerste moet hij de onbekende wereld van de zorg leren doorgronden en daarin een weg vinden. Vervolgens moet hij geaccepteerd worden, erkenning krijgen en uiteindelijk opgenomen worden in gezondheidszorgnetwerken en -ketens. Ook moet hij een oplossing vinden voor praktijken die elkaar uitsluiten of strijdig aan elkaar zijn. Zo kunnen de agrarische eisen voor optimale productie of voor het voorkomen van dierziekten botsen met eisen voor cliëntveiligheid of optimale betrokkenheid. Ook cultuurverschillen, wat zich uit in verschillende visies op zorg, wijzen van benaderen van cliënten, manieren van communiceren en dergelijke, kunnen de integratie bemoeilijken. Door (gezamenlijk) al deze uitdagingen het hoofd te bieden, kunnen landbouw en zorg gaandeweg met elkaar verweven raken en kan er een nieuw systeem ontstaan rondom zorglandbouw met eigen netwerken, eigen regels en eigen praktijken.

Meer informatie: Reina Ferwerda, t 0320 293423, e reina.ferwerda@wur.nl

i www.syscope.wur.nl > dossier verbreding